

5. oktober 2014

**Først publisert i Dagens Næringsliv
og på Civita's nettsider 2. oktober**

Ramme alvor i forsvarspolitikken

Forsvarsminister Ine Eriksen Søreide har offentliggjort et utredningsoppdrag til forsvarssjef admiral Håkon Bruun-Hanssen. Han skal gi tilrådning om en ny langtidsplan for Forsvaret. Dette høres kanskje ikke så spennende ut, men bare vent. Søreides oppdrag skiller seg klart fra tilsvarende oppdrag fra forgjengerne. Skarpt og klart presiserer hun forutsetningene for en ny, nødvendig realisme i forsvarsplanleggingen.

Med henvisning til de forverrede sikkerhetspolitiske forholdene slår Søreide fast rammebetingelser for Forsvarets utvikling: For det første at det er kapasitet for såkalt "høyintensitets" forsvar av landet som skal være den prioriterte hovedoppgaven. Andre oppgaver, inklusiv internasjonale operasjoner, skal ivaretas med styrker som måtte være tilgjengelig underordnet denne prioriteringen. For det andre viser hun til ubalansen i forholdet mellom ambisjonsnivå, struktur og tilgjengelige ressurser som har ledet til at Forsvaret i dag har for liten reaksjonsevne og kapasitet for de nasjonale oppgavene. På sikt vil misforholdet bli enda verre dersom ingen større tiltak iverksettes. Og så, etter en påminnelse om økonomiske og teknologiske forhold i rask utvikling, kommer det potensielt revolusjonerende:

"Det er derfor nødvendig med en bred og snarlig gjennomgang av hvilke implikasjoner sikkerhetspolitiske, økonomiske og teknologiske utviklingstrekk bør ha for Forsvaret og forsvarssektoren fremover. Endringene er så vidtrekkende at en ny og tydeligere prioritering av Forsvarets sammensetning og innretning er nødvendig, uavhengig av hvilket budsjettnivå forsvarssektoren skal holde seg innenfor i årene som kommer."

Og videre: " Evnen til på kort varsel å håndtere krise og krig i våre nærområder med utholdenhet og dybde i strukturen har ikke vært prioritert. Endrede sikkerhetspolitiske rammebetingelser og gjeldende økonomiske forutsetninger medfører behov for å se på balansen mellom bredde og dybden i strukturen ... "

Om beredskap: "Den sikkerhetspolitiske situasjon krever en gjennomgang av beredskapen i Forsvaret. Det fremstår i dag ikke realistisk å legge til grunn en lang varslingsstid for sikkerhetspolitiske kriser i våre nærområder, og relevansen av norske styrker med lange klartider er redusert."

Dette er i klare ord overordnede rammer for utredningen og fullmakt til å foreslå radikale endringer for å gi styrket nasjonal forsvarskapasitet og bedret reaksjonsevne. Det ligger innebygd i hele rammedokumentet en erkjennelse av at dagens krigsberedskap i Forsvaret ikke er tilfredsstillende. Denne erkjennelsen er naturligvis ikke ny i Forsvaret, og heller ikke i departementet. Men slikt har man hittil ikke snakket om, av frykt for mistanke om illojalitet overfor den politiske ledelsen, som konsekvent har hevdet at forsvarsevnen er på topp. Søreide har endret dette. I januar – få måneder etter at hun og forsvarssjefen hadde tiltrådt, og før Ukraina – uttalte begge i foredrag bekymringer for den nasjonale krigsberedskapen. Uttalelsene var generelle, men det lot seg forstå at dette ville man komme tilbake til. Det har nå skjedd, og på en tydelig måte.

Men dette er bare starten. Vil forsvarssjefen kunne levere mot et så krevende oppdrag? Det er berettiget å håpe. Det står åpenbart ikke på viljen, og Forsvaret disponerer kapasitet for oppgaven. Men hva med gjennomslag for radikale endringer som kan omfatte nedprioritering av oppgaver, ytterligere reduksjon av Forsvarets størrelse for å få bedre tilgjengelighet av gjenværende enheter (eks. færre marinefartøyer, men flere besetninger?), nedleggelse av avdelinger og tjenestesteder, osv. Radikale tiltak er alltid uvelkomne. Ingen ønskeoppgave for forsvarsministeren, ei heller for forsvarssjefen. Men begge vet hva de går til. "Nye teknologiske løsninger kan bare komme på plass hvis vi er villige til å gi slipp på det gamle", sies det forsiktig i dokumentet. Det må være en støtte at saken grunnleggende ikke er partipolitisk, ettersom alle partier som har sittet i regjering etter den kalde krigen har bidratt til dagens situasjon. Og det bør være en lettelse at prioriteringene i Forsvaret legges åpent ut for politisk behandling, og ikke fortsatt fortreges til sjelekvaler for vitende offiserer.

Ikke desto mindre: Dette oppdraget markerer starten på et nødvendig og dramatisk skille i forsvarspolitikken. Det speiler Eriksen Søreide som både innsiktsfull og modig. Så får vi se hva Bruun-Hanssen legger frem. For offentligheten skal få se det, og ta stilling til det, sier forsvarsministeren.

5